

PALOMA NAVARES

Veladas, cantos de amor y muerte Selección de obras de 1985 a 2015

Casal Solleric. Espai Born

Fechas: 19 septiembre - 15 noviembre 2015

Comisaria: Pilar Ribal

Organización: Fundació Palma Espai d'Art

Patrocina: Fundación Banco Santander

Colabora: El Corte Inglés

La exposición "Veladas, cantos de amor y muerte", concebida específicamente por Paloma Navares para el Espai Born del Casal Solleric, constituye una emotiva meditación visual sobre la complejidad del ser, ejemplificada en esa condición femenina a la que ha dedicado la mayor parte de sus trabajos artísticos, muchos de los cuales tienen un fuerte cariz autobiográfico. De una forma evocativa y poética, sirviéndose de la metáfora de la ocultación y estableciendo un intenso diálogo visual entre sus nuevas piezas y otras seleccionadas de etapas y series anteriores, la artista nos adentra en las profundidades del alma humana y en esas pulsiones de amor y muerte que nos construyen o rompen en mil pedazos.

Artista multidisciplinar por excelencia, Paloma Navares está considerada una pionera en el uso combinado de materiales domésticos (poseedores de cualidades analógicas) con la tecnología, habiendo desarrollado un amplísimo corpus artístico en torno a la construcción cultural y la representación de la imagen femenina. Partiendo de esas primeras Venus que "robó" a los maestros de la pintura europea para poner en tela de juicio la pertenencia secular al varón del cuerpo de la mujer y su "objetualización", Navares hizo de sí misma una imagen genérica de esa mujer que reclama no sólo su autonomía sino también su lugar en la historia y su visibilidad, desarrollando trabajos tan significativos como los dedicados a la enfermedad, mental y física, al aislamiento o la exclusión social.

Posteriormente, la artista ha ido llevando paulatinamente su atención a vidas concretas, como las de las poetisas suicidas, o las de tantas mujeres anónimas de todo el mundo que son violentadas, raptadas o asesinadas por su condición de género. A ellas, a ese conmovedor "atlas" de mujeres silenciadas que sufren la opresiva rigidez de costumbres ancestrales que las "anclan" a una vida condenada a la frustración, la humillación o el desconsuelo en Afganistán, México, Rwanda, Bombay, Japón, el Himalaya o el campo de exterminio de Ravensbrück, dedicaría Navares un amplio proyecto multimedia precedido de una rigurosa investigación de carácter antropológico. Dan testimonio de esta fructífera y dolorosa etapa algunos de los collages incluidos en la presente exposición, microcosmos de emoción "velada" cuya expresiva fragilidad no pasa desapercibida. Junto a estas piezas, las "cataratas" de dibujos que componen "Travesía del agua" evocan el diario peregrinaje en pos del agua de las madres africanas.

En contraposición, recordando tanto esas series centradas en la imposible persecución de la eterna juventud mediante el maquillaje o la cirugía estética, como

otras que trataban sobre la progresiva artificialidad de la existencia, sobresale la presencia de un objeto mobiliario tapado y de una maniquí de medidas canónicas que aparece envuelta en tules, como esos enseres que se cubren con sábanas en las estancias que quedan deshabitadas por largo tiempo. Velada, también semioculta tras el plástico que impide verla nítidamente, una bailarina de cuerpo perfecto ejemplifica la belleza de la mujer.

Cuando conjugamos todas estas claves visuales, se hace evidente que Paloma Navares conjuga en un mismo entorno expositivo tiempos y ausencias, fugacidades y permanencias, equiparando las dificultades del día a día con los grandes retos, y vidas sencillas como otras extraordinarias. No es casual que coincidan en un mismo espacio tantos ecos distintos de esa misma búsqueda artística que Navares inició hace más de treinta años para ir desgranando aspiraciones, deseos y fracasos; para hablar de libertad, dignidad, consuelo... y de tantas otras situaciones, vivencias o experiencias que anulan todas las diferencias de condición o nivel cultural y social, poniendo bajo el mismo rasero cualquier vida. Tampoco lo es que sea, aquí, la metáfora del ocultamiento la elegida por la artista en este momento de su extensa trayectoria. Podríamos convenir que tras haber puesto en tela de juicio esa dominación patriarcal que sofocaba la condición femenina, potenciando su invisibilidad y su inferioridad legal, Paloma Navares hace de este metafórico “velado” un giro conceptual y simbólico que señala a la necesidad de introspección y esa cruda realidad que supone la profunda toma de conciencia sobre la propia existencia y condición que entraña, al fin y al cabo, la libertad.

Verdaderos “mapas del alma” de los que emana el recuerdo de ese acto inocente que es la escritura automática, de esas vivencias espontáneas apresadas en la fragilidad de la materia que contienen el testimonio de una vida... las obras de Paloma Navares aquí reunidas componen un profundo y sentido “canto de amor y muerte”.

Pilar Ribal

Web: palomanavares.com

PALOMA NAVARES

Veladas, cantos de amor y muerte Selección de obras de 1985 a 2015

Casal Solleric. Espai Born

Dates: 19 setembre - 15 novembre 2015

Comissària: Pilar Ribal

Organització: Fundació Palma Espai d'Art

Patrocini: Fundació Banco Santander

Col·labora: El Corte Inglés

L'exposició “Veladas, cantos de amor y muerte. Selección de obras de 1985 a 2015”, concebuda específicament per Paloma Navares per a l'Espai Born del Casal Solleric, constitueix una emotiva meditació visual sobre la complexitat de l'ésser, exemplificada

en aquesta condició femenina a què ha dedicat la major part dels seus treballs artístics, molts dels quals tenen un fort caire autobiogràfic. D'una forma evocativa i poètica, servint-se de la metàfora de l'ocultació i establint un intens diàleg visual entre les seves noves peces i d'altres seleccionades d'etapes i sèries anteriors, l'artista ens endinsa en les profunditats de l'ànima humana i en aquestes pulsions d'amor i mort que ens construeixen o trenquen en mil trossos.

Artista multidisciplinari per excel·lència, Paloma Navares està considerada una pionera en l'ús combinat de materials domèstics (posseïdors de qualitats analògiques) amb la tecnologia, i ha desenvolupat un amplí corpus artístic entorn de la construcció cultural i la representació de la imatge femenina. Partint d'aquestes primeres Venus que va "robar" als mestres de la pintura europea per a posar en qüestió la pertinença secular a l'home del cos de la dona i a la seva "objectualització", Navares va fer de si mateixa una imatge genèrica d'aquesta dona que reclama no només la seva autonomia sinó també el seu lloc en la història i la seva visibilitat, desenvolupant treballs tan significatius com els dedicats a la malaltia, mental i física, a l'aïllament o a l'exclusió social.

Posteriorment, l'artista ha anat duent gradualment la seva atenció a vides concretes, com les de les poetes suïcides, o les de tantes dones anònimes de tot el món que són violentades, raptades o assassinades per la seva condició de gènere. A elles, a aquest commovedor "atles" de dones silenciades que sofreixen l'opressiva rigidesa de costums ancestrals que les "ancoren" a una vida condemnada a la frustració, la humiliació o el desconsol a l'Afganistan, Mèxic, Rwanda, Bombai, el Japó, l'Himàlaia o el camp d'extermini de Ravensbrück, dedicaria Navares un ampli projecte multimèdia precedit d'una rigorosa investigació de caràcter antropològic. Donen testimoni d'aquesta etapa fructífera i dolorosa alguns dels collages inclosos a la present exposició, microcosmos d'emoció "velada" l'expressiva fragilitat de la qual no passa desapercibuda. Al costat d'aquestes peces, les "cascades" de dibuixos que formen "Travesía del agua" evocuen el pelegrinatge diari rere l'aigua de les mares africanes.

En contraposició, rememorant tant aquestes sèries centrades en la impossible persecució de l'eterna joventut mitjançant el maquillatge o la cirurgia estètica, com d'altres que tractaven sobre la progressiva artificialitat de l'existència, sobresurt la presència d'un objecte mobiliari tapat i d'una maniquí de mesures canòniques que apareix embolicada en tuls, com aquests estris que es cobreixen amb llençols a les estances que queden deshabitades llarg temps. Velada, també semioculta darrere el plàstic que impedeix veure-la nítidament, una ballarina de cos perfecte exemplifica la bellesa de la dona.

Quan integrem totes aquestes claus visuals es fa evident que Paloma Navares conjuga en un mateix entorn expositiu temps i absències, fugacitats i permanències, equiparant les dificultats del dia a dia amb els grans reptes, i vides senzilles com altres d'extraordinàries. No és casual que coincideixin en un mateix espai tants ressos diferents d'aquesta mateixa recerca artística que Navares va iniciar fa més de trenta anys per a anar desgranant aspiracions, desigs i fracassos; per a parlar de llibertat, dignitat, consol... i de tantes altres situacions, vivències o experiències que anul·len totes les diferències de condició o nivell cultural i social, donant el mateix tracte a qualsevol vida. Tampoc ho és que sigui, aquí, la metàfora de l'ocultació l'elegida per l'artista en aquest moment de la seva extensa trajectòria. Podríem convenir que després d'haver posat en qüestió aquesta dominació patriarcal que sufocava la condició femenina, potenciant la seva invisibilitat i la seva inferioritat legal, Paloma Navares fa d'aquesta metafòrica "veladura" un gir conceptual i simbòlic que assenyala a la necessitat d'introspecció i aquesta crua realitat que suposa la profunda presa de consciència sobre la pròpia existència i condició que implica, al cap i a la fi, la llibertat.

Vertaders “mapes de l'ànima” dels quals emana el record d'aquest acte innocent que és l'escriptura automàtica, d'aquestes vivències espontànies capturades en la fragilitat de la matèria que contenen el testimoni d'una vida... les obres de Paloma Navares aquí reunides integren un profund i sentit “cant d'amor i mort”.

Pilar Ribal

Web: palomanavares.com